

ki ne smeta z državno pomočjo ali celo na njene stroške služiti v zabavo ali šport le nekaterim, ampak naj bi bili dušna hrana naroda kakor vsakdanji kruh.

Izpopolnitev prosvetne uprave.

Prosvetna uprava hoče stopnjema, kolikor je odvisno od nje, reševati tudi druga vprašanja ki so potrebna preuredbe n. pr. glede državne zaloge šolskih knjig in učil, glede birokratizma v šolskem poslovanju, glede nepraktičnost besedila pri šolskih tiskovnah itd.

Učiteljske organizacije.

Prosvetna uprava povdarja končno, da bi morale biti organizacije učiteljstva vseh stopeni strokovne; zlasti ne vidi s strokovnega stališča potrebe dvojne organizacije učiteljstva osnovnih šol, ki se borita med seboj na življenje in smrt, ker kulturno-politična vprašanja so po-

glavje zase ki naj bi bilo izključeno pri stanovskih organizacijah.

Dvigimo šolstvo in prosveto.

Ne mislim vračati, kakor se je posojalo, vendar si bom štel v dolžnost, da se ustavljam vsaki osebnosti in stvarni škodi, ki bi pretela našemu šolstvu in naši prosveti. Ako zahteva prosvetna uprava od učiteljstva delo in red, sme učiteljstvo zahtevati od nje zakonitost. Držimo se vsak s svoje strani te vzajemnosti! Zavedajmo se, da se vsem in vselej ne da ustreči a prizadevamo si, da dvignemo svoje šolstvo in svojo prosveto na kolikor mogoče visoko stopnjo. V tem duhu želim da se lotimo svojega dela v novem letu ki ga začnemo, kar bo po mojem prepričanju koristilo učiteljstvu in njegovim družinam kakor tudi našemu šolstvu in naši prosveti. In to je končni namen nas vseh.

Prosvetni inspektor:
Dr. Dragotin Lončar s. r.

Misli ob prelomu.

Ideje ki so na videz jasne kot beli dan in samoobsej umljive zahtevajo dostikrat dolgočasno izžarevanje, da proniknejo tudi v ona srca, ki so obdana s trnim privzgojenih tradicij. Šele ob globokem žrelu propasti se marsikdo zave svoje krive poti, naredi obračun in išče boljših kašpotov.

Ali nismo bili taki speljani popotniki tudi mi do današnjih dni? V mnogih je živela zavest da smo na krivi poti, navedal je to nešteto krat tovariš tovarišu v obraz, zasebno in javno in vendar ni hotelo biti drugače. Danes je! To kar je gorelo v srcih, je našlo svoj izliv v januarski Deklaraciji.

Dve imamo: širšo majnsko in nje-no dopolnitev — januarsko. Prva je imela nasprotnikov ima jih tudi druga. In to je potrdilo poštenje obeh.

Vsak prelom s tradicijami zahteva žrtev. Marsikdo si je zamislil drugače svojo pot oživel se je v vnani svet in se navezal na enakomleče sopotovalce. Prijatelji, pogledi navznoter sebi in videl boš, da smo eno. — Ločili so nas te zvodljivci: zavist in sovraštvo, ki se upirata priznati pravico in pečat hlap-

čevstva, ki se ni izbrisan. Ko je premagano to, je tu naše resnično ujedinjenje.

Kdor se tega noče zavedati je ali zakrknjen, sebičeu ali slep. Ne eden ne drugi nima pravice do vzgoje naših bodočih.

«Bilo je vse pripravljeno za lepo slavje bratovsko — da so razdružili bratje.» — Ali naj to staro prokletstvo na novo zadene naš stan? Stan, ki je veččen kot je še družina in narod?

Marsikako zapreko bo treba še odstraniti. Ako opravi vsak sam s seboj, s svojo notranjostjo, ki je privzgojen produkt neslavno minule dobe je naše odrešenje tu.

Še imamo mrtvih svetov in trabantov okrog njih, ki jim je pa usojena pot razpada.

Pravijo, da je šla Deklaracija nelegalno pot. Ali je bila to prva majnska, porojena v ministrskem kabinetu? Ali ji bomo zato odrekli legalnost? Od spodaj je izšla iz vrst nižjih in v svoji človeškosti, časti in zlatenosti. Zato je rastle v svojo naravno in pravno smer — kot bo rastle druga

Fr. Ločniškar.

Zadnja pravila UJU, ki jih naj okrajna društva obravnavajo glede sprememb.

PRAVILA UDRUŽENJA JUGOSLOVENSKEG UČITELJSTVA.

I. Ime i sedišče.

Član 1. Učiteljstvo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca organizuje se u jedinstveno društvo: »Udruženje Jugoslovenskoga Učiteljstva«. Sedište mu je u Beogradu.

II. Svrha.

Član 2. Cilj je Udruženja, da udruženom snagom svih učitelja naše Kraljevine radi na napretku osnovne nastave i narodnoga prosvetovanja; da nastoji oko učvršćivanja duhovnog jedinstva svih delova našega naroda i štiti moralne i materijalne interese učiteljstva.

III. Sredstva.

Član 3. Sredstva su za postignuće svrhe ova:
1. Redovite i vanredne skupštine;
2. Staleške politički i pedagoško naučni spisi;
3. Drugarske veze sa slovenskim učiteljstvom izvan domovine i sa učiteljskim udruženjima drugih naroda;
4. Obrazovanje članova obzirom na staleške i stručne potrebe;
5. Osnivanje i pomaganje ustanova i društava skladnih sa svrhom Udruženja;
6. Osobno i pismeno posredovanje kod oblasti i korporacija;
7. Redovni i vanredni prilozii članova: darovi, zaveštanja i potpore.

IV. Ustrojstvo.

Član 4. Osnova su Udruženju Sreska Učiteljska Društva. Gde su terenske prilike pogodne mogu se i dva i više srezova spojiti u jedno društvo.

Član 5. a) U središtima pokrajinskih oblasti ustrojavaju se povereništva sreskih učiteljskih društava kao posrednici između njih i Središnje Uprave Udruženja.

b) Povereništva su izvršni organi zaključaka i naređenja Skupština i Glavnog Odbora Udruženja.

Glavna im uloga proishodi iz članka III. (sredstva) a područje delovanja jednako je opsegu pokrajinske školske oblasti.

Član 6. Glavni Odbor Udruženja i Povereništva izvršuju svoje poslove u uredima koji se nazivlju stručna tajništva.

V. Članstvo.

Član 7. Svi članovi učiteljskih društava, koja su svoja pravila saglasili ovim pravilima i po njima se upravljaju, ujedno su i članovi Jugoslovenskog Učiteljskog Udruženja.

Član 8. Novo obrazovano sresko društvo opšti sa Glavnim Odborom preko Povereništva. Samo pri svome formiranju dužno je poslati kao i Povereništvu neposredno i Glavnom Odboru jedan primerak svojih pravila, uz spisak članova i Uprave, na odobrenje. Povereništvo je dužno u roku od 20 dana dostaviti Glavnom Odboru ta pravila sa svojim mišljenjem. Ako to Povereništvo ne učini, Glavni Odbor donosi sam rešenje o tome.

¹ Sreska — kotarska okrajna.

Odbor sa Nadzornim, svi članovi Povereništva, njihovi Nadzorni Odbori i predsednici sreskih društava sa njihovim biranim izaslanicima. Društva do 50 članova biraju 1 izaslanika, do 100—2, do 150—3 itd.

Glavnoj Skupštini predsedava predsednik ili podpredsednik Gl. Odbora.

Član 18. Pokrajinske skupštine sastaju se svake godine najdalje do 10. avgusta. Povereništva će na vrijeme objaviti dnevni red i mesto sastanka.

Ovu skupštinu sastavljaju svi članovi užega saveta sa Nadzornim Odborom, svi predsednici sreskih društava i na svakih 50 članova po jedan izabrani delegat sreskoga društva, koje pripada tome povereništvu.

Član 19. Na glavnim i pokrajinskim skupštinama mogu prisustvovati i ostali članovi udruženja sa pravom govora, ali ne i odlučivanja.

Izaslanici za skupštine, članovi Povereništva i Glavnog Odbora ili Nadzornog Odbora, kao i njihovi zamenici ne mogu biti privremeni učitelji ni vršioći dužnosti učiteljske.

Član 20. Kongres svih članova Udruženja sastaje se kad god to prilike zatraže a po pravilu svake treće godine. Dan, mesto i dnevni red određuje Glavni Odbor.

Kongresu predsedavaju: predsednik ili podpredsednik Glavnog Odbora i predsednici Povereništva, koji su prisutni.

Član 21. Sastanci sreskih učit. društava vrše se prema njihovim pravilnicima.

Izbori se vrše najdalje za 2 meseca od početka školske godine i važe na godinu dana.

VIII. Delokrug.

Član 22. U delokrug rada Glavnog Odbora (izvršnoga i upravnoga) spada:

a) Upravljanje i izvođenje svih poslova navedenih u članu III te i član 11. do 17.

b) Sastavljanje izveštaja o delovanju povereništva i kotarskih učiteljskih društava za svaku poslovnu godinu. Izveštaj se štampa u Letopisu.

v) Sastav proračuna i poslovnog reda za Povereništva Glavni Odbor, Skupštine, Kongrese i Časne Sudove, koji se predlažu Glavnoj Skupštini.

g) Imenovanje glavnog urednika glasila Udruženja.

d) Imenovanje stručnog tajnika za obavljanje kancelarijskih poslova.

Član 23. Delokrug pokrajinskih saveta određuje član 5. tačka b. i v., suviše imenovanje urednika pokrajinskog glasila i stručnog tajnika.

Pokretna i nepokretna imovina dosadanih pokrajinskih organizacija, na mesto kojih su stupila Povereništva Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva, ostaje i dalje vlasništvo tih Povereništva, koja njom upravljaju i polažu račun svojoj pokrajinskoj skupštini.

Član 24. Delokrug pokrajinskih i glavnih skupština te Kongresa izražen je u članu II. i III. ovih pravila.

Po članu 17. i 18. Skupštine odobravaju račune, proračune i poslovnike. Za Skupštine i Kongres pripravlja gradivo odseci (kao na pr. književni, pedagoški, finansijski itd.) bilo po vlastitoj inicijativi bilo po predlogu članova.

Pitanje o odsecima objašnjava poslovni red.

Član 25. Delokrug sreskih učitel. društava određuju njihova pravila.

L. R.—EŽ.:

Ministrstvo prosvete premešča naše učiteljstvo v Albanijo.

Selitve učiteljev niso redke. One so vsakodnevne in posebno mnogoštevilne zlasti ob zameni ministra prosvete. Razumljivo. Vsak od njih ima svojo voljo, v kateri je običen zakon o narodnih šolah. A ta volja ima zle posledice: pogonstvo, premeščanje, omalovaževanje in odpušćanje učiteljev.

V tem pogledu je bil in bo čudež, ali ga nikjer ni bilo in va tudi ne bo večlega od onega, po katerem je bilo nekoliko učiteljev premeščeno po službeni potrebi iz Črne gore z motivacijo, da ne morejo dobiti akontacije na račun potnih stroškov, ker »kredita za iste ni«. Da bi ne ostali brez službe in kruha, so bili primorani zadržati se in kreniti na poj. A to ni še vse čudež šele sledi!

Nekateri izmed njih so se javili nadzorniku v Debru, ob albanski mej, ker so se glasila postavljenja za ta srez. Ail na veliko njih začudenje im nadzornik objasni, da ta službena mesta ne pripadajo kraljevini SHS, temveč — Albaniji.

Kaj tu početi brez denarja brez nakazanih plač? Vrgli so se na delo, da za-

služijo vsaj gržljivi kruha, dokler se jih minister prosvete ne usmili ter jih ponovno premešči iz Albanije na teritorij kraljevine SHS. Lahko si je misliti, koliko ironije in posmeha so razlili na račun merodajnih prosvetnih činiteljev, ki jim niso znane niti meje naše države.

Čez dober mesec so bili imenovani premeščeni iz Albanije ali tako, da so bili mnogi od njih premeščeni v druge srece akoprav je bilo izpraznjenih v debarskem srezu dovolj učiteljskih mest, seveda brez akontaciji in plače. In kot dodatek je ministrstvo prosvete še pozvedovalo uradnim putem, ali so se imenovani javili v zakonitem roku na službo.

Tako, A kdo trpi največ od tega? Šola. Preganjan učitelj ne more biti nikdar oduševljen delavec. On, ki to premore — ta ni človek, temveč Nadčlovek a takih je malo na zemlji.

Lepa ilustracija naših razmer!

Progresiven davek za „Učiteljski Dom“ in članarina za UJU pri Učiteljskem društvu za mariborsko okolico.

Pred določitvijo članarine na zborovanju Učit. društva za mariborski šolski okraj dne 16. januarja 1926 se odprla debata glede prispevka za »Učiteljski dom«. — Po daljši in burni debati v katero posežejo zlasti tov. Marija Godec, Mirko Vauda, ki povdarja, da je treba upoštevati tudi materialno stan učiteljstva. Sil Košutnik star, in Zmago Konečnik se končno spreime predlog tovariša Nušiča: Vsaka učna oseba plačaj od svoje mesečne draginske doklade 10% v fond za zgradbo »Učit. doma« v Mariboru.

Učitelji (ce):

od 1—14 služb leta mes. drag. dokl. 800 Din, 10% = 80 Din letno.

od 15—20 služb, leta mes. drag. dokl. 900 Din, 10% = 90 Din letno.

od 21 leta naprej mes. drag dokl. 1000 Din, 10% = 100 Din letno.

Z učitelji poročene učiteljice:
od 1—14 služb leta mes. drag. dokl. 400 Din, 10% = 40 Din letno.

od 15—20 služb, leta mes. drag. dokl. 450 Din, 10% = 45 Din letno.

od 21. leta naprej mes. drag dokl. 500 Din, 10% = 50 Din letno.

Učiteljice ženskih ročnih del:
od 1—15 služb, leta mes. drag. dokl. 750 Din, 10% = 75 Din letno.

od 16. leta naprej mes. drag. dokl. 800 Din, 10% = 80 Din letno.

Prispevek naj bi se vplačeval ločeno od društvenine